

Motion till riksdagen 2021/22:4135

av Anders Åkesson m.fl. (C)

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 22 Kommunikationer enligt förslaget i tabell 1.

Motivering

En väl fungerande transport- och it-infrastruktur är en förutsättning för att det ska gå att bo, leva och arbeta i hela landet. Att näringslivets godstransporter fungerar är likaledes viktigt för att möjliggöra företagsamhet och arbete i hela landet. Teknikutveckling, effektivisering, digitalisering, regelförenklingar och en omställning till elektrifierade transporter och en ökad andel förnybara drivmedel bidrar till att fortsatt goda kommunikationer i hela landet kan ske utan att miljö- och klimatpåverkan ökar.

Centerpartiet driver på för att Sverige ska nå målet om en fossilberoende fordonsflotta och utsläppsminskningar på 70 procent till 2030 från våra inrikes transporter. I det arbetet har de statliga infrastrukturinvesteringarna en viktig roll att spela. Centerpartiet prioriterar att öka underhållet och utbyggnaden av järnvägen. Vi vill satsa på alternativa finansieringslösningar och göra satsningar på elektrifiering, förnybar energi och mer kollektivtrafik samt ytterligare investeringar i it- och bredbandsutbyggnad. Det är de fem transportslagen tillsammans som skapar förutsättningar för transporteffektivitet och en smart omställning till klimatnytta.

Eftersom Centerpartiet värnar hela landets utveckling är det också av största vikt att de resurser som satsas på infrastruktur fördelas över hela landet.

Vi behöver förstärka möjligheterna att driva företag och bo utanför storstäderna. För det behövs en fossilberoende fordonsflotta och investeringar i bättre vägar och järnvägar, bättre kollektivtrafik i form av exempelvis buss, tåg och taxi i hela landet, utan att straffbeskatta de som har långa avstånd. Även bredbandsfunktionaliteten är central.

Ökad mobilitet med minskad klimatpåverkan

Sveriges mål är att utsläppen från transportsektorn ska minska med 70 procent till år 2030. Det är ett ambitiöst mål som innebär en enorm möjlighet att ta ledningen i den globala omställningen när smarta lösningar skapas av innovatörer med tekniskiften till det förnybara och ökad energi- och resurseffektivitet. Centerpartiet vill skärpa såväl den nationella politiken som EU-lagstiftningen på området.

Förbättrad framkomlighet för cyklister

Cykeln tar mindre plats än bilen och genererar inga utsläpp, samtidigt som cykling är bra för folkhälsan. Därför vill Centerpartiet öka framkomligheten med cykel genom att bygga fler lokala och regionala cykelbanor och så kallade cykelmotorvägar samt minska barriäreffekter från korsande spår och vägar. Det ska vara enkelt och tryggt att cykla såväl i städer som på landsbygden.

Ett jämställt transportsystem

Centerpartiet anser att vårt transportsystem ska vara likvärdigt i förhållande till kvinnors respektive mäns olika behov. Transporter är grundläggande för vår vardag och jämställda transporter handlar om att ge kvinnor och män lika förutsättningar till exempelvis arbetspendling, utbildningspendling och förskolehämtning. Centerpartiet vill även se en bättre jämlikhet inom transportpolitiken avseende funktionsnedsättningar.

Flyget är viktigt för tillgängligheten i vårt land

Sveriges stora avstånd – samt att vi ligger långt norrut – gör att vi är helt beroende av ett fungerande flyg och möjligheter för människor, näringslivet och myndigheter att lätt kunna ta sig till andra destinationer inom landet och vidare ut i världen. Till följd av spridningen av sjukdomen covid-19, och den efterföljande ekonomiska lågkonjunkturen, har den reguljära flygverksamheten minskat kraftigt. På vissa platser har den helt upphört eller bedrivits med enskilda linjer, några med temporär allmän trafikplikt. Det finns idag inga stabila prognoser för när flyget väntas återhämta sig.

För Centerpartiet är det viktigt att också flyget blir en del av klimatomställningen. Det kräver insatser inom forskning och utveckling för att öka andelen förnybart bränsle. Centerpartiet vill också underlätta introduktionen av elflyg i Sverige. Miljö- och klimatpåverkan från flyget måste minska för att bidra till Sveriges nationella klimatmål och internationella åtaganden utan att riskera tillgänglighetsmålet. En snabb teknikutveckling sker just nu inom luftfarten, bland annat med fokus på el- och hybridflyg. Denna utveckling måste värnas och stödjas.

Effektivare planering av vägar och järnvägar är nödvändigt

Regelverket för strategisk och ekonomisk planering av vägar och järnvägar är komplext och svåröverskådligt, delvis på grund av att det tillkommit vid olika tider och tillämpats med olika syften. Detta gör det svårt att göra en realistisk planering som tar hänsyn till flera olika mål, som exempelvis fastslagna miljö- och klimatmål och krav på kostnads-

effektivitet. Planeringen av vägar och järnvägar behöver bli effektivare och ha bättre insyn för avnämare.

Effektivare regelsystem för vägföreningar

En väl fungerande infrastruktur är en grundläggande förutsättning för en levande landsbygd. De samfällt enskilda vägarna är en viktig del i detta, och inte minst den förvaltning som sker genom samfällighetsföreningar och vägföreningar. Denna förvaltningsform är den till vägsträckan största i landet näst det rena skogsvägnätet. Mer än en miljon människor startar sin dag med en resa på en vägsamfällighet. Riksförbundet Enskilda Vägar (REV) har därför föreslagit regeringen att utreda förenklade och rätts-säkra regler för ändring av inaktuella andelstal efter förebild från Finland. Centerpartiet driver också på för ökade underhållsresurser till denna typ av vägar.

Utveckla svensk sjöfart

Sverige har lång kust, stor hamnkapacitet med mer än 52 hamnar och utmärkta inre vattenvägar. Det gör att vi har goda möjligheter att utveckla sjöfarten ännu mer. Skandinavien och Sverige kan till viss del betraktas som en ö. Det gör sjöfartsnäringen av central betydelse för vårt välstånd och vår handel. Den är en relativt miljövänlig transportform, med en stor potential att ytterligare minska sin miljöpåverkan. Svensk sjöfartstradition är förknippad med hög sjösäkerhet. Genom en stark svenskflaggad handelsflotta kan Sverige påverka utformningen av de internationella reglerna för sjöfarten.

Internationellt klimatarbete för flyg och sjöfart

Vi behöver finna system för att göra flyg, sjöfart och tåg mer miljövänligt. Flyget knyter ihop orter och länder och är en förutsättning för företagande och boende i hela landet. Flyget står för en mindre del av Sveriges utsläpp av växthusgaser och flygplanen blir allt mer energieffektiva. En liknande utveckling ser vi inom sjöfarten, med allt mer bränslesnåla fartyg och bättre bränslen. Vi anser att både flyget och sjöfarten ska bära sina miljökostnader och på så sätt stimuleras till energieffektivisering och framställning av förnybara bränslen. Det är av största vikt att nationella och internationella regelverk samverkar i denna omställning.

Nya stambanor i Sverige

Idag råder kapacitetsbrist på det svenska stambanesystemet och därför finns ett behov av nya stamlinjer som väl integreras med befintlig infrastruktur. Trängseln omöjliggör att i någon större utsträckning lyfta över långväga godstransporter på järnväg. En väl utbyggd infrastruktur knyter ihop Sverige och skapar förutsättningar för fler jobb och företag i hela landet. Det leder också till att möjligheten att ta en anställning längre från bostaden ökar, vilket möjliggör fler hållbara transporter, minskad klimatpåverkan och att nya jobb och bostäder kan växa fram. Snabbare tåg skapar dessutom möjlighet till enklare och effektivare pendling. Det handlar om modern och grön infrastruktur som knyter samman Sverige och som Centerpartiet därför har en positiv inställning till.

Ett samlat grepp för posten inom ramen för Postfinansieringsutredningen

Sedan hösten år 2020 har det skett en rad förändringar i det svenska postväsendet. Ett exempel är att Postnord inledde varannandagsutdelning i Skåne hösten år 2020 och kommer att rulla ut denna distributionsmodell över hela landet de kommande åren. Centerpartiet vill se en samlad hantering av hur posten och Postnord ska utvecklas framöver. Nu har regeringen tillsatt en utredning, Postfinansieringsutredningen (dir. 2020:101), som ska jobba fram till våren 2023. Centerpartiet anser att denna utredning bör få arbeta i lugn och ro, i syfte att undvika att privatpersoner och företagare oroas över om deras brev och paket kommer fram i tid när verksamheten reformeras på flera fronter.

Se över regler och lagar för A-traktorer

Den 15 juli år 2020 förenklades de tekniska kraven vid ombyggnation av en bil till A-traktor. Förändringen genomfördes för att det skulle vara möjligt att också bygga om automatväxlade bilar till A-traktorer. Efter förändringen har antalet A-traktorer ökat kraftigt. Enligt vägtrafikregistret har cirka 7 800 A-traktorer registreringsbesiktats efter den 15 juli 2020 och totalt finns i dag mer än 36 000 A-traktorer i landet. Tyvärr är regelefterlevnaden på sina håll bristfällig. Detta kommer sig sannolikt av att regelverken är krångliga och att hastighetsgränsen på 30 km/h upplevs som obegriplig, när en EU-mopedbil får gå i 45 km/h. Att se över, förenkla och anpassa regelverket för fordon för ungdomar och göra regelverken för A-traktorer och EU-mopeder mer enhetliga är angeläget.

Inför en enklare förvaltning för enskilda vägar

Av det svenska vägnätet består 43 000 mil av enskilda vägar, medan endast ca 10 000 mil är statliga och 4 100 mil kommunala. Ansvariga för de enskilda vägarna är väghållarna, exempelvis enskilda markägare, vägföreningar eller samfällighetsföreningar. Av dessa får 7 700 mil statsbidrag som ska bidra till att vägarna är allmänt tillgängliga, tillgodoser behoven och håller hög transportkvalitet. Riksdagen beslutade den 7 maj 2019 att tillkännage att regeringen snarast bör utreda frågan om en enklare förvaltning för landets samfälligheter. Beslutet – följt av en regelförenkling – kan innebära att landets tusentals samfälligheter, vägsamfälligheter med flera själva ges mandat att besluta om förändrade andelstal med mera.

Bredband skapar förutsättningar för tillväxt och trygghet

Globalisering och digitalisering för människor närmare varandra och den digitala infrastrukturen är nödvändig för att det ska gå att arbeta och bo i hela landet. För Centerpartiet är it ”det femte transportslaget”, som vid sidan av väg, järnväg, sjöfart och flyg möjliggör liv, arbete och boende i hela landet. Tack vare teknikutvecklingen ökar användningsområdena för telefoner och surfplattor. Ökad täckning och allt högre överföringshastighet efterfrågas för att möjliggöra att de internetbaserade tjänsterna ska kunna användas överallt. Framförallt i glesbefolkade områden kan trådlös infrastruktur bli ett mer ekonomiskt sätt att nå ut till alla bostäder och verksamhetsställen i avvaktan

på att fast fiber byggs ut. En väl utbyggd infrastruktur för mobiltelefoni- och bredbands-tjänster är en förutsättning för fortsatta möjligheter för människor att bo kvar, driva företag, delta i undervisning, utöva kultur och ha sociala kontakter också på landsbygden.

Öppna data

Det offentliga data ska som utgångspunkt vara öppna. Samtliga myndigheter ska arbeta konsekvent med publicering av öppna data. Så skapar vi fler jobb och en samhällsvinst i miljardklassen enligt flera rapporter och erfarenheter från andra länder. Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) bör ges i uppdrag att förbereda statliga myndigheter för publicering av öppna data inför genomförandet av öppna data-lagen.

Liksom offentliga data bör ha öppenhet som grund, bör även den kod som betalas av det offentliga bli öppen källkod. Så kan vi minska risken för beroende av andra länder och minska kostnaden för utveckling när myndigheter kan använda samma kod. DIGG och Arbetsförmedlingens rekommendationer på området bör följas av fler myndigheter.

Inkludera laddstolpar längs kusten för elbåtar i trafikverkets uppdrag

För att nå fossilfrihet år 2045 behöver vi ställa om samtliga våra aktiviteter till hållbara alternativ. Detta inkluderar omställningen av våra fritidsbåtar, vars utsläpp nyligen kartlagts av Transportstyrelsen. Under 2020 beslutade regeringen om en förordning som ger Trafikverket i uppdrag att utdela statligt stöd för utbyggnad av publika laddstationer för snabbladdning av elfordon i anslutning till större vägar. Centerpartiet vill nu bredda detta uppdrag för att inkludera utbetalning av statligt stöd för laddstolpar längs kuststräckor, för att påskynda omställningen från motorbåtar till elbåtar. De miljö kvalitetsmål som skulle påverkas positivt med denna satsning är Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag, Giftfri miljö, Ingen övergödning, Bara naturlig försurning, Frisk luft och Begränsad klimatpåverkan.

Förslag till anslagsfördelning

Tabell 1 Centerpartiets förslag till anslag för 2022 för utgiftsområde 22 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag, tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	31 929 785	±0
1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	30 402 263	300 000
1:3 Trafikverket	1 426 106	-2 178
1:4 Ersättning för sjöräddning och fritidsbåtsändamål	369 108	±0
1:5 Ersättning för viss kanal- och slussinfrastruktur	146 184	±0
1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser	128 813	±0
1:7 Trafikavtal	1 038 000	±0
1:8 Viss internationell verksamhet	30 557	±0
1:9 Statens väg- och transportforskningsinstitut	82 037	9 898
1:10 Från EU-budgeten finansierade stöd till	690 000	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
Transeuropeiska nätverk		
1:11 Trängselskatt i Stockholm	1 943 400	±0
1:12 Transportstyrelsen	2 367 233	−6 153
1:13 Trafikanalys	69 709	−98
1:14 Trängselskatt i Göteborg	1 025 200	±0
1:15 Sjöfartsstöd	1 550 000	±0
1:16 Internationell tågtrafik	45 000	±0
1:17 Infrastruktur för flygtrafiktjänst	299 000	±0
1:18 Bidrag för upprätthållande av kollektivtrafik	1 000 000	±0
1:19 Lån till körkort	151 466	±0
2:1 Post- och telestyrelsen	87 679	−443
2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	136 278	±0
2:3 Grundläggande betaltjänster	28 037	±0
2:4 Informationsteknik och telekommunikation	104 844	±0
2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	1 561 014	500 000
2:6 Myndigheten för digital förvaltning	156 845	±0
2:7 Digital förvaltning	195 994	±0
99:1 Upprustning av kommunal vägbelysning	±0	200 000
Summa	76 964 552	1 001 026

Tabell 2 Centerpartiets förslag till anslag för 2022 till 2024 för utgiftsområde 22 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag, miljoner kronor

	Avvikelse från regeringen		
	2022	2023	2024
Utgiftsområde 22 Kommunikationer			
1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	300	300	300
1:3 Trafikverket	−2	−7	−7
1:9 Statens väg- och transportforskningsinstitut	10	10	10
1:12 Transportstyrelsen	−6	−15	−15
1:13 Trafikanalys	−0	−0	−0
2:1 Post- och telestyrelsen	−0	−1	−1
2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	500	900	1 500
99:1 Upprustning av kommunal vägbelysning	200	200	200
Summa	1 001	1 386	1 986

Centerpartiets överväganden

Anslag 1:2 föreslås öka med 250 miljoner kronor år 2022 till följd av att Centerpartiet anser att underhållet av det finmaskiga vägnätet på landsbygden bör förstärkas. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 150 miljoner kronor per år 2023–2024. Anslaget föreslås öka med 50 miljoner kronor år 2022 till följd av en särskild satsning riktad mot enskilda vägar. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 150

miljoner kronor per år 2023–2024. Ett viktigt fokus i denna satsning bör vara plogning men också tjälsäkring och insatser för att stärka bärigheten.

Anslag 1:9 föreslås öka med 10 miljoner kronor år 2022 till följd av att Centerpartiet föreslår att Statens väg- och transportforskningsinstitut ges i uppdrag att premiera jämställdhetsaspekter inom trafiksäkerhet. Detta kan exempelvis handla om de testdockor som används, men också om andra aspekter av myndighetens verksamhet. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 10 miljoner kronor per år 2023–2024.

Anslag 2:5 föreslås öka med 500 miljoner kronor år 2022 till följd av att Centerpartiet vill se en kraftigt ökad och långsiktig finansiering av stödsystemet för utbyggnad av bredband. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 900 miljoner kronor år 2023 och med 1 500 miljoner kronor år 2024.

Centerpartiet föreslår att ett nytt anslag, 99:1 Upprustning av kommunal vägbelysning, skapas. På många mindre orter i Sverige släcks allt fler gatlyktor ner. Det är ett reellt problem för de boende, bland annat vad gäller trafiksäkerhet. Men det är också en symbol för hur stora delar av landet lämnas efter och inte prioriteras. På sikt ämnar Trafikverket ta över driften av en del av de kommunala ljuspunkter som står längs statliga vägar. För att möjliggöra ett ökat underhåll av såväl dessa ljuspunkter som de som kommer att kvarstå i kommunal ägo krävs stora resurser. I syfte att stimulera kommunernas arbete med att underhålla, byta och behålla vägbelysning även på mindre orter föreslår Centerpartiet att ett statligt investeringsstöd för detta ändamål införs. Av den anledningen föreslås anslaget tillföras 200 miljoner kronor år 2022. Av samma anledning beräknas anslaget anslås 200 miljoner kronor per år 2023–2024.

Därutöver föreslår Centerpartiet en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar de anslag som räknas upp med denna. Anslag 1:1 och 1:2 undantas dock från denna förändring.

Anders Åkesson (C)

Mikael Larsson (C)

Daniel Bäckström (C)

Anne-Li Sjölund (C)